

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 10. junija 2004*

V zadevi C-168/02,

zaradi predloga Oberster Gerichtshof (Avstrija), naslovljenega na Sodišče, naj na podlagi Protokola z dne 3. junija 1971 glede razlage Sodišča Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah v postopku

Rudolf Kronhofer

proti

Marianne Maier,

Christianu Möllerju,

Wirichu Hofiusu,

Zekiju Karanu

* Jezik postopka: nemščina.

sprejme predhodno odločbo o razlagi člena 5, točka 3, zgoraj navedene Konvencije z dne 27. septembra 1968 (UL 1972 L 299, str. 32), spremenjene s Konvencijo z dne 9. oktobra o pristopu Kraljevine Danske, Irske, Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske (UL L 304, str. 1, in – spremenjeno besedilo – str. 77), Konvencijo z dne 25. oktobra 1982 o pristopu Helenske republike (UL L 388, str. 1), Konvencijo z dne 26. maja 1989 o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike (UL L 285, str. 1) in Konvencijo z dne 29. novembra 1996 o pristopu Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske (UL 1997 C 15, str. 1),

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans, predsednik senata, J.-P. Puissochet, J. N. Cunha Rodrigues (poročevalec), R. Schintgen, sodniki, in N. Colneric, sodnica,

generalni pravobranilec: P. Léger,
sodni tajnik: H. von Holstein, namestnik sodnega tajnika,

na podlagi pisnih stališč, ki so jih predložili:

— za g. Kronhoferja M. Brandauer, Rechtsanwalt,

— za go. Maier M. Scherbantie, Rechtsanwältin,

- za g. Karana C. Ender, Rechtsanwalt,
- za avstrijsko vlado C. Pesendorfer, zastopnica,
- za nemško vlado R. Wagner, zastopnik,
- za vlado Združenega kraljestva K. Manji, zastopnik, skupaj s T. Wardom, barrister,
- za Komisijo Evropskih skupnosti A. M. Rouchaud in W. Bogensberger, zastopnika,

na podlagi poročila za obravnavo,

na podlagi ustnih trditev, ki so jih na obravnavi dne 20. novembra 2003 podali g. Kronhofer, ki ga zastopata M. Brandauer in R. Bickel, Rechtsanwälte, g. Karan, ki ga zastopa C. Ender, Rechtsanwalt, in Komisija, ki jo zastopata A. M. Rouchaud in W. Bogensberger, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi dne 15. januarja 2004

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Oberster Gerichtshof je s sklepom z dne 9. aprila 2002, ki ga je Sodišče prejelo dne 6. maja 2002, na podlagi Protokola z dne 3. junija 1971 glede razlage Sodišča Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah v predhodno odločanje predložilo vprašanje o razlagi člena 5, točka 3, te konvencije (UL 1972 L 299 str. 32), spremenjene s Konvencijo z dne 9. oktobra 1978 o pristopu Kraljevine Danske, Irske, Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske (UL L 304, str. 1 in – spremenjeno besedilo – str. 77), Konvencijo z dne 25. oktobra 1982 o pristopu Helenske republike (UL L 388, str. 1), Konvencijo z dne 26. maja 1989 o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike (UL L 285, str. 1) in Konvencijo z dne 29. novembra 1996 o pristopu Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske (UL 1997 C 15, str. 1, v nadaljevanju: Konvencija).
- 2 To vprašanje se je pojavilo v postopku, ki poteka med tožečo stranko g. Kronhoferjem, s prebivališčem v Avstriji, in toženimi strankami go. Maier, g. Möllerjem, g. Hofiusom in g. Karanom (v nadaljevanju: tožene stranke), s prebivališčem v Nemčiji, zaradi plačila odškodnine za premoženjsko škodo, ki naj bi jo tožeča stranka utrpela zaradi protipravnega ravnanja toženih strank kot poslovodij ali svetovalcev za naložbe družbe Protectas Vermögensverwaltungs GmbH (v nadaljevanju: Protectas), katere sedež je prav tako v Nemčiji.

Pravni okvir

- 3 Člen 2, prvi pododstavek, Konvencije določa:

„Ob upoštevanju določb te Konvencije so osebe s stalnim prebivališčem v državi pogodbenici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države“.

- 4 Člen 5, točka 3, Konvencije določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

[...]

- 3) v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči kraja, kjer je nastal škodni dogodek“.

Postopek v glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 5 G. Kronhofer toži tožene stranke pred Landesgericht Feldkirch (Avstrija) zaradi plačila odškodnine za premoženjsko škodo, ki naj bi jo domnevno utrpel zaradi njihovega protipravnega ravnanja.
- 6 Tožene stranke naj bi ga po telefonu napeljale k sklenitvi pogodbe o nakupu delniških opcij, ne da bi ga opozorile na tveganja takega posla. Zaradi tega je g. Kronhofer novembra in decembra 1997 nakazal skupni znesek 82.500,00 USD na skrbniški račun Protectasa v Nemčiji, ki je bil posledično uporabljen za izvedbo visokošpekulativnih nakupov delniških opcij na borzi v Londonu. Zadevni posel se je končal z izgubo dela nakazanega zneska, tako je bil g. Kronhoferju izplačan le del zneska, ki ga je bil vložil.
- 7 Pristojnost Landesgericht Feldkirch naj bi izhajala iz člena 5, točka 3, Konvencije, ker gre za sodišče kraja, kjer je nastal škodni dogodek, v tem primeru prebivališča g. Kronhoferja.
- 8 Ta tožba je bila zavržena; g. Kronhofer je vložil pritožbo pred Oberlandesgericht Innsbruck (Avstrija), ki se je razglasilo za nepristojno z obrazložitvijo, da naj sodišče prebivališča ne bi bilo „sodišče kraja, kjer je nastal škodni dogodek“, ker naj ne bi bil v Avstriji niti kraj škodnega dogodka niti kraj, kjer je škoda nastala.

- 9 Oberster Gerichtshof po vloženi reviziji ugotavlja, da Sodišče še ni obravnavalo vprašanja, ali je treba pojem „kraj, kjer je nastal škodni dogodek“ razlagati tako široko, da v primeru čiste premoženjske škode, ki je posegla v del oškodovančevega premoženja v drugi državi pogodbenici, obsega tudi kraj njegovega prebivališča in tako tudi center njegovega premoženja.
- 10 Ker je za rešitev spora potrebna razlaga Konvencije, se je Oberster Gerichtshof odločilo, da prekine odločanje in da predloži Sodišču v predhodno odločanje naslednje vprašanje:

„Ali se mora besedna zveza ‚kraj, kjer je nastal škodni dogodek‘, ki ga vsebuje člen 5, točka 3, Konvencije [...] razlagati tako, da v primeru čiste premoženjske škode, ki je nastala zaradi naložb dela premoženja oškodovanca, obsega tudi kraj, kjer je prebivališče oškodovanca, če je bila naložba opravljena v drugi državi članici Skupnosti?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 11 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali se mora člen 5, točka 3, Konvencije razlagati tako, da pojem „kraj, kjer je nastal škodni dogodek“ lahko pomeni kraj prebivališča tožnika, v katerem naj bi bil „center njegovega premoženja“, iz edinega razloga, da naj bi tam utrpel finančno oškodovanje zaradi izgube delov premoženja, ki se je zgodila in jo je utrpel v drugi državi pogodbenici.

- 12 Uvodoma je treba opozoriti, da sistem določitve splošnih pristojnosti, ki jih določa Naslov II Konvencije, temelji na temeljem pravilu, ki ga vsebuje člen 2, prvi pododstavek, na podlagi katerega so lahko osebe s stalnim prebivališčem v državi pogodbenici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države.
- 13 Naslov II, oddelek 2, Konvencije predvideva, z odstopanjem od tega temeljnega načela pristojnosti sodišč kraja prebivališča tožene stranke, določeno število določitve posebnih pristojnosti, med katerimi je tista iz člena 5, točka 3, Konvencije.
- 14 Te predpise o posebnih pristojnostih se mora razlagati restriktivno in razlaga zunaj primerov, ki jih izrecno predvideva Konvencija, ni dopustna (glej sodbo z dne 27. septembra 1988 v zadevi Kalfelis, 189/87, Recueil, str. 5565, točka 19, in sodbo z dne 15. januarja 2004 v zadevi Blijdenstein, C-433/01, Recueil, str. I-981, točka 25).
- 15 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da pravilo iz člena 5, točka 3, Konvencije temelji na obstoju posebno tesne zveze med postopkom in sodišči, ki niso sodišča kraja prebivališča tožene stranke, ki opravičuje podelitev pristojnosti tem sodiščem iz razloga učinkovitosti sodstva in načela procesne ekonomije (glej med drugim sodbo z dne 30. novembra 1976 v zadevi Bier, t. i. „Mines de potasse d'Alsace“, 21/76, Recueil, str. 1735, točka 11, in sodbo z dne 1. oktobra 2002 v zadevi Henkel, C-167/00, Recueil, str. I-8111, točka 46).
- 16 Sodišče je razsodilo tudi to, da se mora besedna zveza „kraj, kjer je nastal škodni dogodek“ iz člena 5, točka 3, Konvencije razlagati tako, da obsega kraj, kjer je nastala škodljiva posledica, in kraj, kjer je bilo storjeno dejanje, ki je vzrok za to škodo, tako

da je tožena stranka lahko tožena po izbiri tožeče stranke pred sodiščem enega ali drugega kraja, če kraj, kjer je bilo storjeno dejanje, na katerem temelji obveznost iz delikta ali kvazidelikta, in kraj vzročnega dejanja, zaradi katerega je nastala škodljiva posledica, nista ista (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Mines de potasse d'Alsace, točki 24 in 25, in sodbo z dne 5. februarja 2004 v zadevi DFDS Torline, C-18/02, Recueil, str. I-1417, točka 40).

- 17 Iz predložitvenega sklepa izhaja, da Oberster Gerichtshof v postopku v glavni stvari meni, da sta kraj, kjer je nastala škodljiva posledica, in kraj, kjer je bilo storjeno dejanje, ki je vzrok za škodo, v Nemčiji. Posebnost tega primera naj bi bilo dejstvo, da naj bi domnevno finančno oškodovanje, ki ga je utrpel tožnik v drugi državi pogodbenici, imelo hkratni učinek na vse njegovo premoženje.
- 18 Vendar, kakor je utemeljeno navedel generalni pravobranilec v točki 46 sklepnih predlogov, nič ne utemeljuje določitve pristojnosti sodišč druge države pogodbenice, kot so tiste, na ozemlju katere sta nastala škodni dogodek in škoda, torej skupka predpostavk odškodninske odgovornosti. Za tako določitev pristojnosti s stališča dokazovanja ali procesne ekonomije ni objektivne potrebe.
- 19 Kakor je Sodišče že razsodilo, besedne zveze „kraj, kjer je nastal škodni dogodek“ ni mogoče široko razlagati tako, da obsega vsak kraj, kjer se lahko občutijo škodljive posledice dogodka, ki je povzročil škodo, ki je dejansko nastala na drugem kraju (glej sodbo z dne 19. septembra 1995 v zadevi Marinari, C-364/93, Recueil, str. I-2719, točka 14).

- 20 V položaju iz postopka v glavni stvari bi taka razlaga povzročila, da bi bila določitev pristojnega sodišča odvisna od negotovih okoliščin, kot so kraj, kjer je „center premoženja“ oškodovanca, in bi bila torej v nasprotju s krepitvijo pravne varnosti oseb, ki so nastanjene v Skupnosti, ki s tem, da tožeči stranki omogoča, da zlahka določi sodišče, pred katerim lahko toži, in toženi stranki, da razumno predvideva sodišče, pred katerim je lahko tožena, ki sestavlja enega izmed ciljev Konvencije (glej sodbo z dne 19. februarja 2002 v zadevi *Besix*, C-256/00, *Recueil*, str. I-1699, točki 25 in 26, in zgoraj navedeno sodbo *DFDS Torline*, točka 36). Poleg tega bi največkrat omogočila določitev pristojnosti sodišč prebivališča tožeče stranke, to je pristojnost, za katero se zdi, kakor je Sodišče ugotovilo v točki 14 te sodbe, da ji Konvencija z izjemo primerov, ki jih izrecno določa, ni naklonjena.
- 21 Na podlagi zgoraj navedenega je treba na predloženo vprašanje odgovoriti tako, da se mora člen 5, točka 3, Konvencije razlagati tako, da besedna zveza „kraj, kjer je nastal škodni dogodek“ ne obsega kraja prebivališča tožeče stranke, v katerem bi bil „center njegovega premoženja“ samo zaradi tega, ker naj bi bil tam utrpel finančno škodo zaradi izgube delov premoženja, ki je nastala in jo je utrpel v drugi državi pogodbenici.

Stroški

- 22 Stroški avstrijske in nemške vlade, vlade Združenega kraljestva in Komisije, ki so Sodišču predložile svoja stališča, se ne povrnejo. Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred nacionalnim sodiščem, to odloči o stroških.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE (drugi senat)

v odgovor na vprašanje, ki ga je Oberster Gerichtshof postavilo s sklepom z dne 9. aprila 2002, razsodilo:

Člen 5, točka 3, Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, spremenjene s Konvencijo z dne 9. oktobra 1978 o pristopu Kraljevine Danske, Irske, Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske, Konvencijo z dne 25. oktobra 1982 o pristopu Helenske republike, Konvencijo z dne 26. maja 1989 o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike, Konvencijo z dne 29. novembra 1996 o pristopu Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske, se mora razlagati tako, da besedna zveza „kraj, kjer je nastal škodni dogodek“ ne obsega kraja prebivališča tožeče stranke, v katerem bi bil „center njegovega premoženja“ samo zaradi tega, ker naj bi bil utrpel finančno škodo zaradi izgube delov premoženja, ki je nastala in jo je utrpel v drugi državi pogodbenici.

Timmermans

Puissochet

Cunha Rodrigues

Schintgen

Colneric

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourg, dne 10. junija 2004.

Sodni tajnik

Predsednik drugega senata

R. Grass

C. W. A. Timmermans